

Наука — людям

От Гродно до Курил- лучший фильтр “МИФИЛ”

Завтра белорусская наука отмечает свой профессиональный праздник. Несмотря на многие трудности, наши ученые продолжают делать новые открытия в самых разных сферах современной жизни. Многие белорусские ученые входят в мировую элиту, как, например, академик Олег Роман, о международном признании которого газета недавно писала.

А многие разработки академических институтов направлены на то, чтобы сделать нашу жизнь более безопасной. Так, лаборатория мембранных процессов Института физико-органической химии, которой руководит Александр Бильдюкевич, много лет занимается разработкой новых видов фильтрующих материалов и устройств для очистки воды и технологических сред промышленности.

Их бытовой фильтр очистки воды “МИФИЛ” был победителем конкурса

“Лучшая продукция года” двух прошлых лет. А мембраны для фармацевтической промышленности внедрены более чем на 50 предприятиях от Гродно до Курил.

Научный сотрудник Наталья Демко за тестированием новых фильтрационных материалов.

Александр РУЖЕЧКА
(фото автора).

За імпортныя энерганосьбіты трэба разлічвацца грашамі

Беларусь павінна пазбаўляцца ад такіх “непразрыстых” форм ажыццяўлення знешнегандлёвай дзейнасці, як узаемазалежнасць за імпорт энерганосьбітаў, бартэрныя аперацыі. Існуючая ў нас практыка расплачвання за пакупку нафты, газу, электраэнергіі, іншых тавараў не жывымі грашамі, а шляхам сустрэчных паставак матэрыяльна-тэхнічных рэсурсаў і паслуг павінна быць выкаранена. Аб гэтым заявіў прэм’ер-міністр Уладзімір Ярмашын на пасяджэнні Прэзідыума Савета Міністраў, якое адбылося 26 студзеня ў Доме ўрада. У ім прынялі ўдзел кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Міхаіл Мясніковіч, Старшыня Палаты Прадстаўнікоў Нацыянальнага сходу Вадзім Папоў, члены ўрада, кіраўнікі галіновых міністэрстваў і канцэрнаў.

Як адзначыў у дакладзе намеснік міністра эканомікі Уладзімір Найдуню, з-за аб’ектыўных прычын народная гаспадарка рэспублікі вымушана функцыянаваць у жорсткай залежнасці ад імпарту сыравінных і паліўна-энергетычных рэсурсаў. Таму ў краіне павінен існаваць дакладны механізм разлікаў за гэтыя жыццёва важныя для развіцця нашай эканомікі тавары. У цэлым, паводле слоў Уладзіміра Найдуню, схемы ўзаемазалежнасці, якія склаліся, дастаткова празрыстыя і даюць магчымасць пазбягаць злоўжыванняў у гэтай сістэме. Аднак па-ранейшаму высокая доля бартэру — 26 працэнтаў у экспарте і 21 працэнт у імпарте — патрабуе рашучых дзеянняў па пераходзе на аплату грашамі. Адным з напрамкаў павышэння эфектыўнасці закупак імпартных тавараў з’яўляецца прымяненне тэндэрнага прынцыпу. І нашы прадпрыемствы павінны актыўна яго выкарыстоўваць. Акрамя таго, з’явілася магчымасць выкарыстаць пры разліках і паўнаважжя вэксалі “Белтрансгаза”.

Схема ўзаемазалежнасці, што склалася, тым не менш, аказваецца, выгадна для некаторых прадпрыемстваў. Так яны могуць даражэй прадаць свой тавар. Аднак, паводле разлікаў эканамістаў, такая тактыка работы ў выніку прывядзе нас да страты рынкаў збыту. Напрыклад, у Расіі, куды Бела-

русь экспартуе большую частку сваёй прадукцыі, усё часцей гучаць прапановы аб продажы і куплі тавару за валюту.

Таму Міністэрству эканомікі, адзначалася на пасяджэнні, трэба распрацаваць механізм эканамічнага стымулявання спажывцоў, якія плацяць за энерганосьбіты грашамі.

Як бы ні было цяжка, але нашым прадпрыемствам давядзецца адыходзіць ад ужо, на жаль, усталяванай практыкі ўзаемазалежнасці. Яны павінны і будучы скарочацца. Рэзкага скачка ў гэтым напрамку не чакаецца. І ўсё ж тым прадпрыемствам, якія могуць плаціць грашамі за імпартуемы прадукцыю, павінны гэта рабіць, падвёў вынік прэм’ер-міністр. Толькі вытворцы, прадукцыя якіх нейкі час не мае збыту, могуць разлічвацца бартэрам. Пры гэтым, падкрэсліў Уладзімір Ярмашын, аплата на ўнутраным рынку павінна весціся толькі ў беларускіх рублях. Тут ужо паслабленню ніякіх быць не можа.

На гэтым жа пасяджэнні Прэзідыума Савета Міністраў было разгледжана пытанне аб пастаўках і разліках за мінеральныя ўгнаенні, неабходныя сельскай гаспадарцы для правядзення веснавой сяўбы.

Лілія КРАПІВІНА.
БЕЛТА.

Справаздача Баранавіцкага і Віцебскага гарвыканкамаў

Работу кіраўніцтва Баранавіцкага і Віцебскага гарвыканкамаў па сацыяльна-эканамічнаму развіццю рэгіёнаў разгледзела 26 студзеня на сваім чарговым пасяджэнні калегія Адміністрацыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Справаздачу на ёй трымалі мэры гарадоў Віктар Дзічкоўскі і Уладзімір Пелагейка.

Адкрываючы пасяджэнне калегіі, кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Міхаіл Мясніковіч падкрэсліў, што разгляд такога пытання не звязаны з нейкай надзвычайнай сітуацыяй у гэтых рэгіёнах. Ён ахарактарызаваў сацыяльна-эканамічнае становішча ў Баранавічах як сярэдняе, а ў Віцебску, паводле яго слоў, існуе шэраг праблем, якія неабходна вырашаць. Кіраўнік Адміністрацыі звярнуў увагу абодвух кіраўнікоў буйных гарадоў на адну істотную дэталі — недапрацоўкі ў палітычным

плане. Яны ўбіраюць у сябе і арганізацыйную, і кадравую, і ідэалагічную работу. “Гэта рэальна правялася ў час апошніх выбараў дэпутатаў у Палату прадстаўнікоў, — заўважыў Міхаіл Мясніковіч. — Асабліва пільную ўвагу трэба звярнуць на адказнасць кадраў за даручаны ўчастак работы”.

У ходзе абмеркавання ўдзельнікі калегіі выказалі канкрэтныя заўвагі і далі рэкамендацыі па розных напрамках сацыяльна-эканамічнага развіцця гарадоў.

Подведены итоги “Конкурса подписчиков”

Главный приз — телевизор “Витязь” — “уезжает” в Шумилино

Вчера тиражная комиссия “Народной газеты” провела розыгрыш призов среди участников “Конкурса подписчиков”.

Кандидатами в счастливицы были 7160 человек, подписавшихся на нашу газету и приславших в редакцию отрезные талоны, копии квитанций.

Главный приз — телевизор “Витязь” — выиграл житель г.п.Шумилино Витебской области бывший врач, а ныне пенсионер Эдуард Иванович Каразеев.

Поздравляем с победой!

Список обладателей других призов будет опубликован в ближайших номерах.

Пасяджэнне Савета міністраў Саюзнай дзяржавы пройдзе 29 студзеня ў Маскве

Чарговае пасяджэнне Савета міністраў Саюзнай дзяржавы Беларусі і Расіі плануецца правесці 29 студзеня ў Маскве. З беларускага боку ў ім прымуць удзел прэм'ер-міністр Уладзімір Ярмашын, паўнамоцны прадстаўнік Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь — віцэ-прэм'ер Леанід Козік, намеснік прэм'ер-міністра — міністр замежных спраў Міхаіл Хвастов.

Як паведаміў 25 студзеня на брыфінгу ў Міністэрстве замежных спраў прэс-сакратар МЗС Павел Латушка, Савет міністраў Саюзнай дзяржавы разгледзіць праект саюзнага бюджэту на 2001 год, які затым будзе вынесены на абмеркаванне Парламентскага сходу Саюза Беларусі і Расіі. А зацвярджэнне бюджэту плануецца на бліжэйшым пасяджэнні Вышэйшага Дзяржаўнага Савета Саюзнай дзяржавы.

На пасяджэнні Савета міністраў будзе таксама разгледжана Пасланне Вышэйшага Дзяржаўнага Савета Парламентскаму Сходу Саюза Беларусі і Расіі аб становішчы ў Саюзнай дзяржаве і асноўных напрамках яе развіцця. У гэтым дакуменце закрэслена ўсё комплекснае пытанне, па якім вялася сумесная работа, задаюцца прыярытэты і арыенціры далейшага супрацоўніцтва дзяржаў краін па будаўніцтву Саюзнай дзяржавы. Зацвярджэнне паслання плануецца на Вышэйшым Дзяржаўным Саваце.

Акрамя таго, на пасяджэнні саюзнага ўрада 29 студзеня будуць абмеркаваны і зацверджаны балансы паліўна-энергетычных рэсурсаў дзяржаў краін на 2001 год. Удзельнікі сустрэчы разгледзяць пытанне выкарыстання магчымасцей марскога і рачнога портаў Калінінградскай вобласці для перавалкі і перавозкі грузаў дзяржаў-удзельніц Дагавора.

Савет міністраў абмяркуе ход падрыхтоўкі Пагаднення паміж нашай краінай і Расіяй "Аб рэгуляванні адносін уласнасці Саюзнай дзяржавы" і распрацоўку праграмы забеспячэння адзінай інфармацыйнай прасторы. Будзе разгледжана і палажэнне аб Митным камітэце Саюзнай дзяржавы.

Плануецца таксама абмеркаваць праект плана работы Вышэйшага Дзяржаўнага Савета. Удзельнікі сустрэчы ў Маскве павінны зацвердзіць і план работы Савета міністраў Саюзнай дзяржавы на 2001 год.

Президент принял Генерального прокурора

Президент Республики Беларусь Александр Лукашенко принял с докладом Генерального прокурора Республики Беларусь Виктора Шеймана.

Главе государства доложено о результатах проделанной работы органами прокуратуры за прошедшую неделю. Прокуратурой возбуждено 63 уголовных дела, санкционированы аресты 294 человек, направлено в суды 425 уголовных дел в отношении 531 обвиняемого. Руководителям предприятий, учреждений и организаций прокурорами внесено 68 представлений об устранении причин и условий нарушения законодательства, опротестовано 80 незаконных правовых актов. По требованию прокуроров возмещен ущерб, причиненный государству на сумму 23 600 долларов США, к административной ответственности привлечено 115 человек, в защиту имущественных интересов в общей и хозяйственной суды заявлено 106 исков на сумму 779 млн. рублей.

Президент поручил Генеральному прокурору продолжить работу по повышению координирующей роли прокуратуры в объединении усилий правоохранительных органов по укреплению законности и правопорядка в стране.

Пресс-служба Президента Республики Беларусь.

Указ Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь № 40

Аб узнгароджанні І.П.Шамякіна ордэнам Айчыны III ступені

За вялікі асабісты ўклад у развіццё беларускай мастацкай літаратуры, актыўную творчую і грамадскую дзейнасць узнагародзіць пісьменніка, акадэміка Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, Героя Сацыялістычнай працы Шамякіна Івана Пятровіча ордэнам Айчыны III ступені.

Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А.ЛУКАШЭНКА.
26 студзеня 2001 г. г. Мінск.

Хлеб наш насущный Рапортами поле не засеешь

По рапортам выходило, что в Бельничском районе засыпано кондиционного посевного материала даже больше потребности. Но проверка показала: из 5053 центнеров семян различных культур кондиционность подтвердили лишь 3736 центнеров.

В совхозе "Бельничский", например, недостаточно очищенными оказались 570 центнеров семян ячменя, 260 — пшеницы, 30 — гречи и других культур. А в колхозе имени Кирова все семена как следует не очищены, а 110 центнеров еще и недосушены.

Но если эти недочеты и упущения поправимы, то в колхозе "Искра" и совхозе "Калиновский" проблема посложнее. В первом хозяйстве лишь половина посевного материала в запасаниках, а во втором — менее трех четвертей. И самое главное — где взять деньги, чтобы пополнить семенной фонд? Ведь рапортами яровой клин не засеешь.

Виктор ДРУЦКИЙ.

**Зыгмантович
Николай Викторович и
Мария Ануфриевна
поздравляем с золотой свадьбой!**
Юбилей бывает не часто.
Юбилей — слово в небе звезда.
Мы хотим пожелать только счастья,
счастья долгого и навсегда.
Долгих лет жизни и здоровья желаем.
Дети, внуки, внучки, правнучки.

Конституционный суд шлет Послание

Руководствуясь статьей 44 Закона "О Конституционном суде Республики Беларусь", в соответствии с которой Конституционный суд ежегодно направляет Президенту Республики Беларусь и палатам парламента Республики Беларусь Послание о состоянии конституционной законности в государстве, 22 января 2001 года Конституционный суд принял Послание "О состоянии конституционной законности в Республике Беларусь в 2000 году".

В прошедшем году Конституционный суд принял 28 решений, направленных на защиту интересов как многих тысяч граждан и субъектов хозяйствования, так и государства в целом.

В своих решениях Конституционный суд утверждал прежде всего такие правовые принципы, как верховенство права, приоритет общепризнанных принципов международного права, прямое действие конституционных норм, соблюдение иерархии нормативных актов, доступность правосудия, в том числе конституционного правосудия, недопустимость придания обратной силы нормативным актам. Особое место в решениях Конституционного суда уделялось вопросам обеспечения и защиты прав и свобод граждан и надлежащего выполнения возложенных на них обязанностей.

Текст Послания в ближайшее время будет опубликован в газетах "Звезда" и "Народная газета".

РЭПАРЦЁР ДЫКТУЕ Ў НУМАР

Грып наступае

З 25 студзеня ва ўсіх сярэдніх школах Гомеля спынены заняткі. Каранцін. У горадзе лютуе грып.

Эпідэмія грыпу сёлага пачалася ў горадзе на два тыдні раней, чым у мінулым годзе. Аднак, як сцвярджаюць спецыялісты, гэта не звязана з пашырэннем вірусаў грыпу ўсходняга паходжання. Вяўляюцца пакуль толькі традыцыйны для нашага рэгіёну групы А і Б.

Паводле паведамлення гарадскога цэнтэра гігіены і эпідэміялогіі, зараз колькасць захворванняў на грып перавысіла звычайны ўзровень амаль у пяць разоў. Па дапамогу да ўрачоў кожны дзень звяртаюцца звыш 2 тысяч чалавек. Пераважную большасць сярод захварэўшых складаюць дзеці ва ўзросце да 14 гадоў. Таму рашэннем гарвыканкама і ўведзены каранцін у школах.

Засцерагачыся ад эпідэміі грыпу можна было б шляхам прафілактычных прышчэпак. Аднак з прычыны недахопу сродкаў Міністэрства аховы

здароўя даслала ў горад надзвычай мала доз вакцыны.

— Нам далі прафілактычныя дозы, — гаворыць загадчыца эпідэміялагічнага аддзела гарадскога цэнтэра санітарнай службы Людміла Рэзнікава, — не на ўсё насельніцтва, а толькі на групы павышанай рызыкі — для людзей аслабленых хронічнымі хваробамі, на так званыя закрытыя калектывы — школы-інтэрнаты, дзіцячыя дамы. Каго змаглі, тых і ахапілі прышчэпкамі супраць грыпу.

Як высветлілася, наяўнасць доз дазволіла правесці прышчэпкі толькі 40 працэнтам асобаў, што адносяцца да так званых груп рызыкі. Усім іншым, каго грып не абміне, давядзецца лячыцца за ўласныя грошы, бо грып толькі на першы погляд падаецца "несур'ёзнай" хваробай.

Анатоль ЛІПСКІ.

ЧП

Хлебнули мужики спирту. Муравьиного

Сразу девять жителей деревни Турковская Слобода Бобруйского района отравились спиртом. Один из них умер.

Угощал сельчан местный ветеринар. И не медицинским, а муравьиным спиртом, который вводят крупнорогатому скоту. Опустошив трехлитровую банку гадости, мужчины почувствовали себя плохо. Срочно вызвали "скорую". Сторожа колхоза "Прогресс", который к тому же страдал астмой, спасти не удалось. Он в тот же день умер в больнице дерев-

ни Ковали. А за жизнь остальных всю ночь боролись врачи Бобруйской городской больницы. Теперь состояние пострадавших оценивается как удовлетворительное. Кстати, еще один собутыльник ехать в больницу отказался. Очухавшись дома, он вновь отправился на поиски спиртного.

Кирилл ДАНИЛОВ.

На этом фронте нет передышки

Коллегия Госкомпечати Беларуси рассмотрела вопрос об освещении в государственных периодических изданиях проблем борьбы с преступностью.

Состоялся заинтересованный разговор журналистов, работников прокуратуры, МВД, КГБ и других ведомств.

В работе коллегии принял участие заместитель Государственного секретаря Совета безопасности генерал-майор Михаил Удовиков.

Юрий СЕКУНДА.

Надвор'е

Сёння ўдзень па рэспубліцы чакаецца воблачнае надвор'е, на значнай частцы тэрыторыі ападка, месцамі туман, галалёд, на дарогах галалёдзіца. Вецер паўднёва-заходні — 5–10 м/сек. Тэмпература паветра ў Віцебску — 0–2 градусы марозу, Мінску, Магілёве — каля нуля, Гродне, Гомелі — 0–2, Брэсце — 1–3 градусы цяпла.

У наступныя дзве сутак чакаецца воблачнае з праясненнямі надвор'е, часам ападка, у асноўным мокры снег, месцамі туман, галалёд. Тэмпература паветра ўначы — 0–5 градусаў марозу, ўдзень — ад 2 градусаў цяпла да 3 градусаў марозу.

24 студзеня маладзік.

**НАРОДНАЯ
ГАЗЕТА**

Даведкі па тэл.: 68-28-70; 68-25-59.
Рэкламнае бюро —
тэл. — (0172) 68-28-11,
тэл./факс — 68-25-29,
(0172) 68-25-28 — факс.

Тэлефоны карэспандэнцкіх пунктаў: у Брэсце — 5-32-92; у Віцебску — 96-11-23; у Гомелі — 53-88-74; у Гродне — 47-22-16; у Магілёве — 32-72-87; у Пінску — 34-23-09; у Салігорску — 2-49-60; у г.п. Радашковічы — 95-4-87.

Адрас рэдакцыі: 220013, Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10а.

E-mail: info@ng.press.net.by

Рэдакцыя пакідае за сабой права не ўступаць у перапіску з чытачамі.

Індэкс 63868.

Выдавец — адкрытае акцыянернае таварыства "Народная газета".
Адрас: 220013, Мінск, вул. Б. Хмяльніцкага, 10а.
Выходзіць штодзённа, акрамя нядзелі і панядзелка, 250 разоў у год.
Выдаецца з кастрычніка 1990 года на беларускай і рускай мовах.
Палісана ў друк у 19.20. Заказ № 507.
Газета адрукавана ў друкарні выдання "Беларускі Дом друку".
Адрас: Мінск, праспект Ф. Скарыны, 79.
Спосаб друку — афсетны, фармат А-2

**Галоўны рэдактар
Міхаіл ШЫМАНСКИ**

М 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12
П 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12

СКАНДАЛ

Бисер и свиньи, или "Бородинское сражение" продолжается

Игорь ГРИШАН

... Виктор Похорелски, судья Бруклинского федерального суда в Нью-Йорке, был вчера (за полночь по Минскому времени) непреклонен. Несмотря на предоставленные адвокатами Павла Бородина документы, несмотря на беспрецедентный факт — лично высказанную на слушаниях послом России в США Юрием Ушаковым просьбу об освобождении Пал Палыча под залог в любой сумме, госсекретарь Союзного государства Беларуси и России все же останется в следственном изоляторе на весь период рассмотрения требования швейцарской прокуратуры о его экстрадиции (выдаче).

Между тем по вопросу о правомочности задержания Бородина в нью-йоркском аэропорту суд оказался не готов вынести решение сразу. В связи с этим на слушаниях объявлено, что 5 февраля адвокаты представят более подробные обоснования неправомочности известного запроса швейцарской стороны. Затем 10 дней (до 15 февраля) дается прокуратуре, чтобы проанализировать и ответить на новое ходатайство защиты, а последняя 22 февраля должна уже дать свой ответ.

Как сообщил адвокат Бородина Бэрри Кингхэм, судья может принять решение, даже не назначая очередных слушаний. Однако как и когда будет оно принято, сказать пока нельзя. Кроме того, российская сторона вправе предо-

ставить новые документы, которые бы более аргументированно обосновывали необходимость освобождения Бородина под залог.

Теперь группа его адвокатов рассматривает вопрос о подаче апелляции на решение судьи...

Ожидается, что 29 января, на своем заседании в Москве Совет Министров Союзного государства примет документ, в котором будет содержаться просьба к Госдепартаменту США о содействии в освобождении Павла Бородина. А накануне в некоторых российских СМИ опубликовано обращение к президенту РФ представителей российской общественности, которое, кстати, подписали очень разные по своим политическим и гражданским убеждениям люди, такие как поэт Андрей Вознесенский, певица Людмила Зыкина, режиссер Олег Табаков, футбольный тренер Олег Романцев и другие. Сегодня они сошлись в одном — долг государства защитить Бородина...

И еще. Да, возможно, формально американские правоохранительные органы не нарушили предписанных им инструкций. Однако зададимся вопросом: почему, к примеру, в западных СМИ "дело" Бородина преподносится как исключительно криминальное и не говорится об определенной политической подоплеке, в то же время "дело" Гусинского освещается не как экономическое преступление, а "чисто" политическое — дескать, борца за свободу слова в России?

Напрашиваются здесь и параллели с нашумевшим "делом" Поупа, приговоренного российским судом к 20 годам лишения свободы за шпионаж и похищение Владимира Путина, который мог ведь тоже сослаться на букву закона! Выйдя же на свободу, Поуп в своем первом интервью так нелестно высказался в адрес России, что сразу подумалось: надо ли впрямь метать бисер перед свиньями?..

Признательность Александру Лукашенко

Как сообщили корреспонденту БЕЛТА во внешнеполитическом ведомстве, Генеральный консул Беларуси в Нью-Йорке Александр Островский 24 января встретился в Бруклинской тюрьме с Павлом Бородиным. Встреча проходила в течение двух часов.

Павел Бородин попросил генконсула передать сердечную благодарность и признательность Президенту Республики Беларусь, Председателю Высшего Государственного Совета Союзного государства Александру Лукашенко за его заявления, сделанные сразу после задержания Госсекретаря, Председателя Постоянного комитета Союзного государства, за искреннюю поддержку должностного лица Союза Беларуси и России.

ЦЕНЫ НА РЫНКАХ

БЕЛАРУСИ 25—26 ЯНВАРЯ

В Минске на Комаровском рынке свинина — 2100—4500 руб. за кг, говядина — 2000—4000, телятина — 2500—5000, куры — 1695—1995, филе индейки — 5107, колбаса вареная — 1930—3900, сосиски — 1550—3890, сало соленое — 2600—3200, фарш домашний — 2096—2494, сельдь соленая — 1150—1200, сель холодного копчения — 1460, минтай свежемороженый — 1900—2200, камбала — 1200—1500, филе окуня, кеты — 4500, скумбрия горячего и холодного копчения — 3400—3900, икра красная (100 граммов) — 3900—4100, яйца (десяток) — 595—1500, сыр российский — 2800, молоко 3,2 % (литр) — 198, кефир 3,2 % — 209, сметана 25 % — 494—499, масло животное — 1900, масло подсолнечное (литр) — 590—1500 (разливное — 650—700), гречка — 480—550, рис — 420—480, пшено — 270, сахар — 600, мука — 340—400, орех грецкий очищенный — 4500, шампиньоны — 2000, картофель — 60—250, капуста — 160—200, морковь — 100—250, свекла — 150—250, яблоки — 200—1500, королек — 500—2000, бананы — 500—1500, мандарины, апельсины — 900—2000, киви (один) — 180—220, чернослив с косточкой — 1700—4500, финики — 1500—1700, мед — 5000—6000, банка сгущенки (400) — 550, майонез (250 граммов) — 400, банка горошка отечественного (500 граммов) — 520, банка кукурузы (425 граммов) — 460—500.

В Гомеле свинина — 3200—4800 руб. за кг, говядина — 2800—3200, телятина — 3500—5000, сало — 2500—3000, сельдь соленая — 1600, сельдь свежемороженая — 1500, масло подсолнечное — 650—1000, сметана — 1000, молоко — 3000—350, творог — 1300—1500, рис — 500—550, сахар — 580, макароны — 500—600, мука — 450, гречка — 550—600, помидоры — 2500—3000, виноград — 3200—4200, мандарины

— 1300—180, бананы — 1000—1100, яблоки — 650—1500, груши — 1500, яйца — 500—1200, лук — 200—220, картофель — 350—500.

В Гродно на Центральном рынке после праздников стало меньше как продавцов, так и покупателей. Говядина — 1800—3500 руб. за кг, свинина — 1800—4500, язык говяжий — 4000, печень — 4500, баранина — 2000—2500, сало свежее — 1800—2200, утка — 5000 (тушка), гусь — 12000, индейка — 14000, яйца (десяток) — 850—950, колбаса вареная — 1700—2500, рыба свежемороженая — 950—1750, творог — 1000, сметана — 2000, масло крестьянское — 1800, картофель — 100, капуста свежая — 200, капуста квашеная — 400, соевые огорцы — 1500, лук репчатый — 200, чеснок — 1000—1600, свекла — 150, морковь — 200—280, грибы сушеные белые — 30000, шампиньоны — 2800, мука — 350, манка — 400, гречка — 515—550, рис — 400—450, макароны — 400—520, сахар — 540, фасоль — 800, горох — 400, растительное масло на разлив — 720, яблоки — 200—450, виноград — 1200—1500, апельсины — 900—1100, мандарины — 1400—2000, лимоны — 1200—1400, бананы — 950, хурма — 900, гранаты и клюква — 2000, мед — 3500—4000, изюм — 2200—2500, курага — 3000, чернослив — 3000—3500.

В Могилеве свинина 2200—4500 руб. за кг, говядина — 1500—3500, телятина — 2000—4000, сало свежее — 2400—2800, сельдь свежемороженая — 1100, минтай — 1900, молоко — 250—300, творог — 2000, масло растительное — 700—950, яйца (десяток) — 1200, картофель — 150, свекла — 200, морковь — 250, капуста — 100, лук репчатый — 120—300, яблоки — 400—1600, гречка — 550, рис — 440, мука — 560, сахар — 558, мед — 4000—5000.

Завтра — День белорусской науки

Владимир АГАБЕКОВ:

"На ногах стоим крепко"

В календаре первого года нового тысячелетия очередная негромкая дата — День науки. Негромкая, на мой взгляд, потому, что "именинница" и люди, посвятившие ей жизнь, не любят громких фраз и суеты. Научная истина, которая всегда где-то рядом, рождается в тиши, нарушаемой лишь попискиванием компьютеров и монотонным гудением замысловатых аппаратов, кабинетов и лабораторий. И ведь рождается! Несмотря на раздразнившее оскормившее финансирование по "остаточному принципу". Вот и белорусские ученые по-прежнему высоко держат свою научную марку, по-прежнему успешно генерируют идеи, которым суждено предопределить лицо нашей страны в новом тысячелетии.

Убедительное свидетельство тому — недавнее рождение Института химии новых материалов Национальной Академии наук — без должных на то оснований, как вы понимаете, такие серьезные структуры не создаются. О перспективах не только института, но и академической науки вообще наша беседа с директором Института, членом-корреспондентом НАН Беларуси, доктором химических наук, заместителем академика-секретаря Отделения химических наук и наук о Земле НАН, профессором Владимиром АГАБЕКОВЫМ.

— Владимир Енокович, что же такое случилось, что срочно, как я понимаю, создается новый институт, да еще с таким довольно непонятным — химия новых материалов — названием? Жизненная необходимость или...

— Вот если бы институт назывался "химия старых материалов", это действительно было бы "или". Отнюдь. Рождение института и его название обусловлено двумя факторами. Во-первых, наш институт призван и разрабатывает материалы, которые ранее не существовали, они действительно новые. Во-вторых, материал может быть старым, однако в смысле технологии его получения и перспектив дальнейшего использования — исключительно новым. Пример. Разве раньше не были известны фоторезисторы — конечно, да. Но разработка и производство для сухой вакуумной литографии сухих фоторезисторов на новых соединениях, новых веществах, по новым технологиям — это уже новые материалы. И не просто химические — их многие тысячи — а действительно новые по сути — впервые созданные, впервые синтезированные и полученные для применения по совершенно новым технологиям.

— И все же меня интригует слово "химия". Почему она вдруг стала актуальной для республики, где неисчислимо количество предприятий того самого химического профиля?

— Потому и актуальна, что эти предприятия-монстры построены добрых тридцать лет назад и технологии там того же возраста. Почему именно сейчас? А, скажите, в чем раньше наша республика, сборочный цех, в том числе и химический, всего Союза нуждалась? Нефть, газ и прочее лились рекой и конца им не видно было. Кончилось сырье. В "сухом остатке" — высочайший потенциал белорусской науки, высокий профессиональный уровень инженерно-технического персонала. Они, само время поставили нас перед необходимостью создания наукоемких производств, материалов и технологий, ориентированных на продукцию малотоннажной химии. Такую, за один килограмм продукта которой вы можете получить двадцать тысяч долларов, что будет эквивалентно по цене десяти тысячам тонн чего-то, произведенного по традиционной технологии. Что же нужнее и выгоднее — традиционная "химия" или, например, тонкая пленка органических соединений? Самый перспективный материал. Микроэлектроника, информатика, биотехнология, лекарственные препараты — огромный спектр использования. Но, самое главное, это — нано-технология (термин, в принципе, автору известного, означающий самый высший уровень развития чего-то — технологии, производства, цивилизации. — М.К.), нано-производство, нано-электроника, которые позволяют нам сделать, к слову, космический спутник

размером в кофейную чашку. Да весь мир сегодня работает на нано-технологиях.

— Вышеназванные поляроидные пленки, насколько я знаю, используются в жидко-кристаллических индикаторах, табло, дисплеях...

— Да, после распада Союза Беларусь — ведущая страна в производстве этих индикаторов, которые мы в огромном количестве поставляем в ту же Россию. Это очень выгодно, но производство нужно расширять, развивать достигнутый успех. Этим мы и занимаемся. Применительно к пленке, то нашим предприятиям по самым скромным подсчетам требуется ее три тысячи квадратных метров. Нашему институту такая задача по силам. В силах мы обеспечить и высочайшее качество.

— Судя по вашим словам, Владимир Енокович, период становления вашего института состоялся, хотя для солидного академического учреждения возраст совсем младенческий — два года.

— И тем не менее период становления действительно закончился, времени на раскачку мы себе не отводили — непозволительная это роскошь. Для скорейшего внедрения разработок академической науки в жизнь у нас создана межотраслевая лаборатория. Ей полтора года, конкретные результаты уже есть.

Вторая наша перспективная разработка — оптические отбеливающие вещества, так нужные для производства синтетических материалов. Продукт очень и очень дорогой, на закупку уходит масса валютных средств. Между тем их в Беларуси можно получать (способ такой нами разработан) на отходах производства, на отечественном сырье. Мы это делаем совместно с Белнефтехимом, разработали проект получения исходного соединения. Смотрите, что получается. Для всей Беларуси нужно примерно шесть тонн готового продукта в год. Килограмм его стоит где-то 133 доллара — совсем, согласитесь, не сложно подсчитать, сколько тратится валюты. Цена получаемого нами продукта — максимум девяносто долларов за килограмм.

Словом, стратегия такова — переводить все крупнотоннажные производства Беларуси на малотоннажные, развивать именно такую химию, переходить на наукоемкие технологии. Этим самым мы решим и вопросы импортозамещения, и в полной мере используем научно-технический потенциал республики. Я уже не говорю о таком немаловажном аспекте, как экология.

Еще один пример. У нас есть лес, наше национальное богатство. Поэтому сам Бог, как говорится, велит активнее развивать лесохимию. А как обстоят дела на сегодняшний день. Есть, например, у нас в Борисове завод "Лесохимик", который производит лишь скипидар и канифоль, продает за границу. Предприятие имеет валюту, нормально живет и работает. На первый взгляд, все хорошо. Но за кажущимися успехами мы забываем, что вынуждены закупать на Западе ментол, камфару, душистые вещества, лекарственные препараты и прочее. А ведь все это можно и нужно производить самим. Увы, пока мы берем лишь то, что лежит на поверхности. Это, согласитесь, ненормально, поле деятельности для академической науки открывается огромное.

— Но и дистанция, насколько я знаю, между какой-то разработкой и внедрением ее в жизнь весьма велика.

— Вы немного не правы — дистанция эта сокращается с каждым прожитым годом. Чему, как не странно, помог разразившийся кризис, что каким-то образом подстегнуло самих ученых, заставляло добиваться внедрения своих разработок в жизнь. А их, поверьте, в нашей Академии очень много. Другое дело, что сами предприятия не в силах освоить то, что сегодня предлагает наука.

— Спасибо, Владимир Енокович, за содержательный разговор и с праздником вас, ваших коллег, сподвижников и учеников.

— Спасибо на добром слове, надеюсь, у нас будет еще повод поговорить о наших разработках и перспективах. Потому что хотя нам всего два года, но на ногах мы стоим крепко.

Беседовал Михаил КУЧКО.

СОЮЗ

Шаг к сближению на правовом поле

В Москве подписано Соглашение о порядке взаимного исполнения судебных актов хозяйственных судов Республики Беларусь и арбитражных судов Российской Федерации. Его комментирует председатель Высшего хозяйственного суда Беларуси Владимир БОЙКО.

— Владимир Васильевич, как вы оцениваете состояние оказания взаимной правовой помощи по хозяйственным делам в рамках белорусско-российского Союза?

— Наши страны весьма тесно сотрудничают как в области экономики, так и в области права. В частности, существуют давние двусторонние связи между белорусскими и российскими субъектами хозяйствования, плодотворные отношения складываются и между Высшим хозяйственным судом Республики Беларусь и Высшим арбитражным судом Российской Федерации. Судьи хозяйственных и арбитражных судов прекрасно понимают, что межгосударственная разобщенность ни к чему хорошему не приведет.

Экономическое и правовое сотрудничество между нашими странами будет и в дальнейшем неуклонно расширяться. Свидетельством тому — ряд подписанных на самом высоком уровне важнейших документов, направленных прежде всего на активизацию и укрепление торгово-экономических связей, углубление интеграционных процессов между двумя государствами, на сближение и унификацию законодательства.

— Расскажите, пожалуйста, о сути документа, подписанного вами и заместителем министра

иностранных дел Российской Федерации Григорием Берденниковым.

— Соглашение о порядке взаимного исполнения судебных актов хозяйственных и арбитражных судов Республики Беларусь и Российской Федерации, подписанное в Москве 17 января текущего года, — правовой документ, который будет приемлемым для большинства субъектов хозяйствования Беларуси и России. Подписано это соглашение в соответствии с договоренностью глав обоих государств, а также в развитие ранее заключенных Договора о создании союзного государства и Соглашения о создании равных условий субъектам хозяйствования двух стран.

Юридическим лицам и иным субъектам хозяйствования будет теперь на что опереться при отстаивании своих прав в исполнительном производстве. Кроме того, с вступлением соглашения в силу упрощается процедура исполнения вынесенных арбитражными и хозяйственными судами решений. Так, испол-

нительные документы арбитражных и хозяйственных судов Российской Федерации и Республики Беларусь отныне будут иметь равную силу на территориях обоих государств.

Теперь взыскатели — субъекты хозяйствования обоих государств — для исполнения судебного решения в случае необходимости вправе обращаться с исполнительными документами непосредственно в банковское учреждение или иную кредитную организацию, обслуживающую должника, а в случае принудительного взыскания такой документ направляется непосредственно судебному исполнителю.

— С подписанием соглашения, думается, станет проще строить отношения субъектам хозяйствования. Ведь международный документ содержит, насколько мне известно, реальный механизм защиты юридических лиц, субъектов хозяйствования обоих государств. Появляется гарантия возврата задолженности... Чем еще характерно подписанное соглашение?

— Прежде всего отмечу, что с подписанием соглашения появился принципиально новый механизм, который позволит объективно, вне зависимости от воли отдельного субъекта хозяйствования реально влиять на ситуацию. Во всяком случае, взыскателю, например, белорусскому юридическому лицу, предоставлено законное право обратиться в соответствующее учреждение должника, находящегося в соседней России. То есть соглашение юридически закрепляет взаимоотношения сторон, в нем оговорены их права, обязанности.

Естественно, возрастает и степень ответственности.

Кроме того, в правовой канве соглашения содержится, на мой взгляд, несколько очень важных моментов. Первый заключается в том, что выходить из хозяйственных неувязок и Беларусь и Россия будут вместе. Второй: выходить придется, опираясь на заложенное в соглашении правовое поле, которое подстегнет субъектов хозяйствования работать корректно. Более того, упрощение процедуры исполнения позволит значительно уменьшить количество сложных процедур и отладить сам исполнительный «конвейер».

— Какие условия, на ваш взгляд, необходимо соблюсти, чтобы нормы данного правового документа неукоснительно соблюдались?

— Это зависит не только от воли сторон, которые подписали соглашение. Этот документ органично входит в систему законодательства обоих государств, коренным образом меняет вектор отношений в системе: «судебное решение — исполнительное производство». Поэтому любое нарушение данного соглашения будет являться нарушением отечественного законодательства. Конечно же, по данному вопросу, очевидно, придется принять соответствующее разъяснение, поскольку на практике могут возникнуть определенные вопросы. Но самое главное — соглашение подписано, и оно является нормативно-правовым актом, обязательным к исполнению на территориях Беларуси и России.

Беседовал Валентин БОРИСЕВИЧ.

О пенсиях в феврале

С 1 февраля будут повышены размеры всех пенсий, выплачиваемых по линии органов социальной защиты.

В связи с ростом средней заработной платы рабочих и служащих в республике за декабрь 2000 г. по отношению к применявшейся при предыдущем перерасчете пенсий аналогичной величине за октябрь на 15,3 процента органами социальной защиты будет произведен перерасчет трудовых пенсий. Кроме того, в связи с увеличением бюджета прожиточного минимума в среднем на душу населения будут повышены минимальные размеры трудовых пенсий, размеры установленных законодательством надбавок и повышений к пенсиям, а также социальные пенсии.

В феврале 2001 г. размеры трудовых пенсий будут исчислены с применением средней заработной платы рабочих и служащих за декабрь 2000 г., составившей 91 961 рубль. Максимальные пенсии неработающих пенсионеров, имеющих индивидуальный коэффициент заработка свыше 1,3 до 4,0, в зависимости от величины индивидуального коэффициента заработка составят от 49 314 до 67 937 рублей. По сравнению с размерами таких пенсий в январе в феврале они вырастут на 15,3 процента. У работающих пенсионеров максимально возможный размер пенсии в феврале составит 49 314 рублей (при стаже 40 (45) лет соответственно для женщин и мужчин и индивидуальном коэффициенте заработка 1,3 и выше).

В соответствии с законодательством минимальный размер пенсии по возрасту устанавливается в размере 25 процентов бюджета прожиточного минимума в среднем на душу населения. Бюджет прожиточного минимума в среднем на душу населения в ценах декабря составил 37 996 рублей. Следовательно, минимальный размер пенсии в феврале будет равен 9 499 рублей (37 996 руб. × 25%), а вместе с установленной правительством доплатой — 23 293 рубля, что выше, чем в январе, на 11,8 процента.

Размеры социальных пенсий, а также размеры установленных законодательством к пенсиям отдельных категорий граждан повышений и надбавок определяются от величины минимального размера пенсии по возрасту — 9 499 рублей. Например, размер повышения пенсии инвалиду войны 2-й группы в феврале составит 37 996 рублей вместо 35 480 рублей, выплаченных в январе.

С 1 февраля будут увеличены также размеры пособий по уходу за инвалидами I группы либо лицами, достигшими 80-летнего возраста и нуждающимися по заключению медико-реабилитационных экспертных комиссий или врачебно-консультационных комиссий в постоянном уходе, которые выплачиваются неработающим и занимающимся предпринимательской деятельностью трудоспособным гражданам, не получающим пенсий или пособий по безработице, осуществляющим уход за этими инвалидами либо лицами. Размер такого пособия составит 9 499 рублей.

Небольшое повышение социальных пенсий, пособий по уходу и надбавок к пенсиям объясняется небольшой разницей между величиной бюджета прожиточного минимума в среднем на душу населения в ценах сентября 2000 г. (35 480 рублей), применявшейся при расчете указанных выплат до февраля т.г., и аналогичной величиной в ценах декабря (37 996 рублей), которая будет применяться при расчете в феврале, марте и апреле 2001 г.

По расчетам, расходы Фонда социальной защиты населения на выплаты пенсий в феврале 2001 г. увеличатся по сравнению с январем на 14 млрд. 152 млн. рублей (или на 15 процентов) и составят 108 млрд. 237 млн. рублей.

Управление пенсионного обеспечения Минсоцзащиты Республики Беларусь.

ВЫСШАЯ ШКОЛА

Учеба и труд рядом идут!

29 января Академии управления при Президенте Республики Беларусь исполняется 10 лет. Накануне этого события с первым проректором Владимиром БУЛАВКО встретился журналист Олег ШВЕДОВ.

— Владимир Германович, чем было вызвано открытие академии, ведь на то время в стране уже существовали десятки вузов?

— А такого как раз и не было, я имею в виду высшее учебное заведение, которое бы готовило и занималось переподготовкой кадров для органов государственного и хозяйственного управления. И этот пробел устранило правительство, издав 29 января 1991 года постановление об открытии подчиненной ему Академии управления. А спустя четыре года мы уже приобрели более высокий статус: 26 июня 1995-го Александр Лукашенко подписал указ о создании Академии управления при Президенте Республики Беларусь.

— Что сегодня представляет собой академия и можно ли ее назвать главным вузом страны?

— Это ведущее государственное высшее учебное заведение в системе подготовки, переподготовки и повышения квалификации кадров государственного управления, руководящих кадров и специалистов народного хозяйства. Несмотря на молодой возраст, вуз, можно сказать, состоялся. На 23 кафедрах у нас плодотворно трудятся 286 преподавателей. Среди них 5 академиков и членов-корреспондентов Национальной академии наук, 38 докторов и 132 кандидата наук. Пополнение профессорско-преподавательского состава происходит в том числе и через созданные при академии аспирантуру и докторантуру. В настоящее время в них проходят обучение 160 аспирантов и соискателей ученых степеней кандидатов и докторов наук.

К услугам преподавателей и студентов солидная библиотека, насчитывающая свыше 160 тысяч единиц различных изданий. Среди них есть и такие уникальные, как, например, 32-томная энциклопедия «Британика». Здесь же 275 наименованиями представлены и труды профессорско-преподавательского состава академии.

— Система подготовки специалистов у вас такая же, как и в других вузах, или чем-то отличается?

— В методическом плане мы используем многое из того, что и обычные вузы. Но есть и отличие: весь учебный и научный процесс у нас осуществляется через институты в составе академии: институт государственного управления, институт государственной службы, институт высших управленческих кадров и научно-исследовательский институт теории и практики государственного управления. Каждый из них — самостоятельное подразделение. Так, институт государственного управления на базе среднего специального образования готовит специалистов с высшим образованием по специальностям в области

отечественной и мировой экономики, менеджмента, правоправедения. В институте государственной службы на очном и заочном отделениях обучаются работники Администрации Президента Республики Беларусь, депутаты обеих палат парламента, представители правительства, облисполкомов, местных органов власти и управления. В задачу института высших управленческих кадров входит повышение квалификации работников государственных органов власти и управления. Наконец, НИИ теории и практики государственного управления занят разработкой научного потенциала в области госстроительства.

— Конкурс для абитуриентов у вас традиционно высок?

— В прошлом году на одно место претендовало 14 выпускников школ и техникумов. Что касается слушателей на базе высшего образования, то отбор кандидатов с последующими экзаменами проводится по рекомендациям местных исполкомов, а также руководства министерств и ведомств. Здесь тоже подход очень строгий.

— А двоечники и прогульщики у вас есть? Может, кого-то уже и отчислили за неуспеваемость?

— До отчисления пока дело не доходило. Из двоечников и прогульщиков у нас нет. Хотя случается, что кто-то не совсем успевает в учебе. Помогаем. Ректорату и деканатам, преподавателям здесь ощутимую поддержку оказывают первичная организация БПСМ, профсоюзная организация, студенческий совет.

— Каков у ваших студентов и слушателей быт, не скучно ли им вне учебных аудиторий?

— Бытовые условия у наших воспитанников не хуже, чем в любом другом вузе. Конечно, есть проблемы, но мы их решаем. Вот и постановление Совета Министров «О программе развития учебной и материально-технической

базы Академии управления при Президенте Республики Беларусь на 2001—2005 годы» нацелено как раз на это. В частности, под жилой корпус нам отдают здание гостиницы по улице Щорса, 75.

В академии неплохая спортивная и оздоровительная база. Для занятий физкультурой используется комплекс спортивных сооружений, действует реабилитационно-тренировочный блок со спортивными залами для занятий аэробикой и атлетизмом, гидровосстановительный кабинет. Центр диагностики функционального состояния и физической подготовленности государственных служащих регулярно проводит мониторинг по определению здоровья студентов и слушателей.

— Что нового ожидается в академии в нынешнем году?

— Задумок много. Об иных из них, может, и преждевременно говорить. Но вот из того, что уже определено известно, например, могу сказать, что при поступлении в этом году в наш вуз абитуриенты вместо экзаменов будут проходить тестирование. Мы полагаем, что это позволит нам выявить лучших из самых лучших.

— Вы поддерживаете связи с такими же или подобными высшими учебными заведениями других стран?

— Да. С россиянами, украинцами, прибалтами, немцами. Всех их мы приглашаем на наш юбилей.

— Что ж, тогда с праздником вас и спасибо за беседу.

— И вам спасибо. И за поздравление, и за интервью. Наш академический привет всем читателям «Народной газеты»!

• Сигнал услышан

Автомашинны не будут чадить

Комитет архитектуры, градостроительства и землеустройства Мингорисполкома совместно с ГП "УКС Мингорисполкома" рассмотрел заявление жильцов дома по Логойскому тракту 37/1 о строительстве жилого дома по улице Гамарника — Логойский тракт (объект института "Минскпроект N 97-041").

После изучения проектов производства работ, а также выезда на строительную площадку жилых домов в квартале ул.Гамарника — Логойский тракт коммунальное унитарное предприятие "УКС Мингорисполкома" приняло решение о внесении изменений в ранее разработанный проект организации строительства.

В скорректированном проекте будет предусмотрено строительство нового места парковки автотранспорта жильцов жилого дома N 37/1, а также внесены другие изменения, которые должны свести к минимуму неудобства, возникшие в связи со строительством новых жилых домов.

В. МАМЧИЦ,
заместитель председателя комитета.

ЧИТАТЕЛЬ ГАЗЕТА

ПИШИТЕ, ЗВОНИТЕ, ПРИХОДИТЕ!

• Благодарю!

Мне вернули здоровье

Здравствуйте, дорогая редакция!

Получаю "Народную" с первого номера. И поэтому хочется поделиться своими мыслями, как с лучшей подругой. А мысли вот какие.

Очень хочу через "Народную газету" передать глубочайшую благодарность людям в белых халатах Научно-исследовательского института онкологии и медицинской радиологии Министерства здравоохранения Республики Беларусь 1-го торакального отделения (Боровляны).

Эти люди вернули мне дыхание, а значит, спасли жизнь. Большое спасибо вам, мой лечащий врач Игорь Никитич и терапевт милая Ольга Михайловна. Спасибо вам за удачную операцию, лечение, человеческое отношение.

Дай Бог вам здоровья, радости, счастья во всем!

Спасибо от всего сердца врачам, сестричкам, санитарочкам, работникам кухни, а также сестричке-хозяйшечке.

С уважением ваша бывшая больная

БЕССОНОВА
Валентина Никифоровна.
д.Малиновка Дрогичинского района.

• С просьбой о помощи

Когда случилась беда...

Здравствуйте, дорогая редакция "Народной газеты"! Живет в деревне Голошевка Толочинского района Витебской области Владимир Иванович Василенок, 1942 года рождения. Отец его погиб на фронте в годы войны, мать воспитывала сына одна. Володя учился в Сальниковской семилетней школе. Учился неплохо, был любознательным, научился играть на гармошке. Когда закончил 4-й класс, на летних каникулах случилась беда. Захотелось ему узнать, как работают ручные часы. Вооружившись ножницами, одним концом их хотел приподнять крышку часов. Но он соскользнул и попал прямо в глаз. В Оршанской железнодорожной больнице сделали операцию.

Владимир закончил семилетнюю школу, но дальше учиться не стал: сильно сказывалась нагрузка на здоровый глаз. Помогал матери по хозяйству, стал работать в колхозе, играл на гармошке, ходил на танцы. Была у него

девушка, но связала судьбу не с ним, а со здоровым юношей. Вот тогда он замкнулся, молчал, у него исчезли радость, настроение и т.д. Володя продолжал работать в колхозе: летом пас скот, зимой подвозил корма.

Однажды он прочитал ответ на письмо Кисловой из г.Самары, которая писала, что ее дочь в детстве получила травму правого глаза, который в настоящее время не видит. В статье "Инвалидность и травмы" ответили: "В соответствии с действующим пенсионным законодательством в случае, если человек получил нарушение своего здоровья со стойким расстройством функций организма, приводящим к полной или значительной потере профессиональной трудоспособности или существенным затруднениям в жизни, он считается инвалидом. Инвалидность, ее группы и т.д. определяется ВТЭК". (Эту статью он хранит до сих пор.)

Владимир обратился к своему лечащему врачу. Ему выдали документы, направле-

ние на ВТЭК в г.Оршу. Там проверили его глаза и сказали: "Езжай домой, иди к своему врачу, пусть даст справку, чтобы тебе предоставили легкий труд в колхозе".

Господи, какой в колхозе легкий труд?! Возвратился он домой удрученным и сказал: "Никуда больше обращаться не буду, лучше уж умереть".

Пять лет назад его мать умерла. Владимир остался без всяких средств к существованию. Двоюродные сестры, брат помогают: кто даст буханку хлеба, кто одежду, кто кусок мыла и т.п. Если поможет кому — покормят. Но не всегда люди нуждаются в помощи. О том, что он получил травму глаза в детстве, знает каждый житель деревни. Еще жива его первая учительница, она тоже может подтвердить этот факт.

Люди, отзовитесь на эту боль, помогите!

Жители деревни
Голошевка
Толочинского района
Витебской области.

• Со своей колокольни

Нравится диктор Лариса Гринько

Пишет вам ваша постоянная подписчица и читательница, учительница-пенсионерка Мария Николаевна Головачева. Хочу поделиться своим мнением по поводу работы Белорусского телевидения. Уже давно собиралась, да все откладывала. А когда прочитала в "Народной газете" статью "Беларускаму тэлебачанню трэба вучыцца", то решила высказать и свое мнение.

Полностью согласна с содержанием статьи. Считаю, что первый канал нашего телевидения должен работать лучше. Почему я больше смотрю канал ОРТ? Да потому, что дикторы его за 10, 20, 30 минут очень профессионально, красиво расскажут все, что происходит в мире. Я с удовольствием смотрю "Новости" и программу "Время". Хотелось, чтобы и наши "Навіны" и "Панараму" вели лучше.

Что касается ведущих этих программ, то мне очень нравится Лариса Гринько. Когда она в кадре "Панарамы", я никогда не выключаю телевизор. Она хорошо владеет текстом, имеет при-

ятный голос, хорошую дикцию. К тому же еще красива, элегантна, со вкусом одета.

Это самое можно сказать и о ведущем программы "Рэзананс". Он также отличается профессионализмом и приятной манерой держаться. Эти дикторы могут конкурировать со своими коллегами с канала ОРТ. Другим нашим ведущим надо учиться у них.

Хорошо рассказывают наши дикторы о прогнозе погоды, особенно выделяю Светлану Панкратову. А вот о спорте надо рассказывать лучше, как это делают российские комментаторы. У них все очень быстро, четко получается, успевают очень много сказать и показать за несколько минут.

Мои пожелания: сделать наше телевидение более интересным, оперативным.

С уважением

Мария ГОЛОВАЧЕВА.

г.Кричев.

• Из конверта

Восстановим обмен веществ

Я стремительно набираю вес после того, как бросила курить. Как нормализовать обмен веществ?

В.СВИРИДОВА.

г.Скидель.

Вам поможет сбор, нормализующий процесс усвоения полезных веществ из организма.

Смешайте 0,5 чайной ложки семян укропа, 1 чайную ложку цветков липы. Заварите 1 столовую ложку смеси стаканом кипятка в термосе и уже через 3 часа начинайте принимать утром и на ночь. Настоять нужно пить 1-1,5 месяца.

• Получен ответ

Вернули незаконно взятые деньги

Группа жителей г.Мяделя обращала внимание редакции на неправильное взимание платы за отопление квартир. Из райисполкома пришло сообщение о том, что вопрос рассмотрен "вертикально", а также проведены проверка и анализ работы РПП ЖКХ г.Мяделя (директор И.Дашинский).

При расчете и начислении тарифа за отопление в октябре 2000 года РПП ЖКХ была допущена ошибка. Сделан перерасчет и оплата за 18 суток уменьшена в 1,8 раза. За этот просчет, пишет председатель райисполкома С.Чернушевич, ответственные работники РПП ЖКХ наказаны.

Жаль, что С.Чернушевич не называет фамилии работников, допустивших оплошность, и вид наказания, примененный в отношении их.

Вначале "указали". Потом будут наказывать

По поручению Комчорнобыля Министерство сельского хозяйства и продовольствия рассмотрело письмо жителя Брестской области Минича Василия Николаевича и сообщает следующее.

Решение о перерегистрации удостоверения участника ликвидации последствий аварии на Чернобыльской АЭС Миничу В.Н. принято комиссией по выдаче удостоверений ликвидатора Комитета по сельскому хозяйству и продовольствию Брестского облисполкома 12 декабря 2000 года.

28 декабря 2000 года удостоверение ему выдано.

Минсельхозпрод указал комиссии Брестского облисполкома на недопустимость в будущем случаев несвоевременного рассмотрения обращений граждан.

В.САМОСЮК, заместитель министра.

Ваши письма читал Николай ДЫМ.
Тел. 268-25-59.

• Вопрос ребром

Собака бывает кусачей!

Мой муж пострадал от укуса собаки породы ротвейлер. Ее хозяин скрылся. Прийти бы ему, сказать, что собака привита, тогда бы знали, какое лечение потребуется.

Собаку нашла я, помогли жители дома, где живет владелец "зверя", сотрудник милиции. Оставила его жене свой домашний телефон. Обратилась в опорный пункт по месту жительства: участковый позвонил владельцу собаки домой, попросил зайти. Но, прождав достаточно долго, я ушла ни с чем. Участковый сказал, что надо написать заявление в отдел милиции на имя начальника, что я и сделала. (Официальный ответ прилагается.)

Хирург "работает" с ногой мужа и по сей день. Нанесен ущерб здоровью, не говоря о моральном. Сотрудник же милиции защищен законом основательно, к нему вроде и претензий нельзя предъявить. Правильно ли это?

Т.КОНОНОВА.

г.Могилев.

Вот какой ответ получил потерпевший.

"Кононову Михаилу Васильевичу,
г.Могилев, ул.Профсоюзная,
д.18, кв.23

Уважаемый Михаил Васильевич!

Сообщаю, что отделом внутренних дел администрации Центрального района г.Могилева по вашему заявлению о нарушении гражданином Хальпуковым М.В., проживающим: г.Могилев, ул.Краснозвездная, д.47, кв.25, правил содержания собак в населенном пункте, проверка проведена. Хальпуков М.В. согласно с. 103 Кодекса об административных правонарушениях, заслуживает привлечения к административной ответственности, но, учитывая, что Хальпуков является сотрудником органов внутренних дел и в соответствии со ст.15 Кодекса об административных правонарушениях, к нему должны быть приняты меры дисциплинарного воздействия.

За нарушение правил содержания собак в населенных пунктах Хальпукову М.В. объявлен выговор.

Начальник Центрального РОВД г.Могилева
В.П.Шилов".

От редакции

Случаи, когда от укуса собак страдают люди, к сожалению, повторяются часто и повсеместно. Причина — безалаберность владельцев собак: не надевают намордники, отпускают животных, те нападают не только на детей, но и взрослых. Безусловно, за такие нарушения хозяева собак должны нести серьезную ответственность. В этом права наша читательница из Могилева.

3 КІМ ВЫ,

“Інжынеры чалавечых душ”?

Іван КАПЫЛОВІЧ

Слова “крызіс” трывала ўвайшло ў наша жыццё з таго часу, калі пачалася праклятая гарбачоўска-ельцынская перабудова. Тады, у сярэдзіне васьмідзесятых, хіба мы ўяўлялі, што разам з прыходам да ўлады Гарбачова, а ўслед за ім і Ельцына канчаецца адна эпоха, калі ў нас быў хлеб і да хлеба, калі пісьменнікі клапаціліся сапраўды аб адным: каб лепш пісаць, каб больш глыбока адлюстроўваць працэсы, што адбываліся ў жыцці. І пісалі, і выдавалі на-гара кожны год па сотні, а то і болей новых назваў самых розных аўтараў, масцітых і маладых, хто толькі ўваходзіў у літаратуру, усе беларускія выдавецтвы. А яшчэ ж мы мелі магчымасць выдавацца і ў Маскве, дзе “Советскі пісатель” таксама меў трывалую выдавецкую і фінансавую базу, а таму і там штогод выходзіла нямала кніжак беларускіх аўтараў.

Аднак каго-нікаго ўжо тады быццам не задавальняла такое становішча, ужо тады хто-ніхто становіўся ў незразумелую позу да ўлады, да народа, да ўсяго станючага. Сёння, напэўна, ужо забыты імёны тых, хто ўслед за “архітэктарамі” перабудовы далдоніў аб неабходнасці радыкальных перамен у нашым тагачасным ладзе, аб неабходнасці змены прыярытэтаў ды і наогул усяго, што, па іхнім, перабудушычкі, уяўленні, было звязана з імем Леніна або Сталіна. Нават, убівалі яны ў галовы людзям дзень і ноч, нам трэба было адрачыся ад Перамогі ў Вялікай Айчыннай вайне 1941–1945 гадоў, ад усіх сацыяльных заваёў у імя...

Вось пра тое яны, перабудушычкі, і самі, канешне, не ведалі — у імя чаго і каго ўсё задумалі і ажыццяўлялі свае д’явольскія задумы. Хоць хто-ніхто, напэўна, ведаў. Вось жа цяпер Гарбачоў ды і Ельцын не-не ды і прызнаюцца, прагаворваюцца, што змалку ненавідзелі камунізм, сацыялізм, а таму і паставілі сабе за мэту знішчыць народны лад жыцця.

Пэўна, перабудушычкі не дасягнулі б сваёй мэты, каб у іх не было добраахвотных памочнікаў, добраахвотных дабрадзеяў, якіх хлебам не кармі, а дай выслужыцца перад любой уладай, якім абы сытае карыта з едзівам.

А хіба такіх мала было сярод пісьменнікаў?

Я ўжо амаль два дзесяці гадоў з’яўляюся членам Саюза пісьменнікаў, і добра памятаю, што больш за ўсіх гарлапаніў на ўсіх нашых пісьменніцкіх з’ездах, хто імкнуўся ў што б там ні было даказаць, што ён самы-самы, што без яго ні Камуністычная партыя, ні Савецкая ўлада не прайсцуюць і дня. Здаецца, не было ніводнага з’езда, каб на ім не бралі слова Васіль Быкаў, Алесь Адамовіч, Валяцін Тарас, Геннадзь Бураўкін, Рыгор Барадулін...

Я тут не вяду размову аб тым, што, аб чым і як яны пісалі, бо мастацкая творчасць — гэта прадмет асобнай гаворкі, а сёння размова якраз пра пазіцыю пісьменніка, пра жыццёвую і грамадзянскую пазіцыю, якая ж, безумоўна, так ці іначай уплывае і на мастацкую творчасць. То калі паглядзець на тагачасныя творы згаданых пісьменнікаў, можна заўважыць: у творах сваіх яны паўставаў перад чытачамі аднымі людзьмі, з пэўнымі, нібыта прывабнымі, поглядамі. Успомнім хаця б гэтае з Генадзя Бураўкіна: “Я твой гарніст, таварыш камсамол...”. А ў жыцці... Васіль Быкаў ужо тады ўсёй сваёй істотай хінуўся да дысідэнтаў, штаб-кватэра якіх заўсёды была не ў нас, не ў Беларусі, а ў Маскве. Але гэта, між іншым, не замінала яму прымаць з рук Камуністычнай партыі, Савецкай улады ўзнагароды, званні, прэміі. Як і Алесю Адамовічу, Генадзю Бураўкіну, які жыў і расказаваў не тое што мы, радавыя

пісьменнікі, бо ён і міністрам быў, і за мяжу ездзіў за дзяржаўны кошт, кіраваў часопісам, з’яўляўся карэспандэнтам самай камуністычнай газеты “Правда”, прадстаўляў Беларусь у ААН...

Чаго ім не ставала, чаму яны, як толькі стала цяжка дзяржаве, народу, здрадзілі, не задумваючыся, і сваім чытачам? Хіба ж не здрада тое, што Васіль Быкаў разам з Алесем Адамовічам некалі ўвайшлі ў склад міжрэгіянальнай дэпутацкай групы, і разам з міжрэгіянальнымі грамадзянамі Савецкага Саюза, Савецкую Армію, Савецкую ўладу?

Рэгіяналішчыкі і іхнія падпывалы са скурны вылузваліся, каб даказаць, што распад былой нашай вялікай дзяржавы — натуральны працэс, які адбыўся сам па сабе, заканамерна. Магчыма, у гэтым ёсць нейкая мізэрная доля праўды, бо ўнутраныя прычыны адыгралі пэўную ролю ў працэсе разбурэння. Але ж хіба мы сляпыя, не бачылі і не разумелі таго, што міжрэгіяналы былі дужа з’яднаныя, дзейнічалі арганізавана, у іх была сваё тэма і стратэгія, у іх былі свае органы друку, іх аб’ядноўвала жорстка дысцыпліна, яны мелі відавочную маральную і матэрыяльную падлітку з-за мяжы... Не, нічога так усё проста не адбываецца і не ўзнікае, і міжрэгіяналы — гэта спароджэнне пэўных дамарослых і міжнародных сіл. І яны цвёрда ведалі, што хацелі і чаго дамагаліся... І “нашы” міжрэгіяналы — В.Быкаў ды А.Адамовіч, пэўна, ганарыліся, што яны ў гэтай арганізацыі былі не на апошніх ролях...

Не хто іншы, а менавіта Васіль Быкаў, Рыгор Барадулін ды іншыя беларускія масцітыя пісьменнікі падпісалі восенню 1993 года адозву да Ельцына — “патронаў не жалеть” і паліць па Вяроўкунаму Савету Расіі з гарматаў усіх калібраў... Я тады, калі прачытаў у “Известиях” тую крыжэжэрную адозву, то і падумаў: “Вось дык гуманісты!”. І пасля таго, прызнаюся, не магу чытаць Быкава, не магу і ўсё, хоць да гэтага, асабліва ў студэнцкія гады, зачытваўся і захапляўся ягонай “Альпійскай баладай”, “Круглянскім мастом”, “Мёртвым не баліць”, “Сотнікавым”... А ў час натаўскіх бамбёжак Югаславіі Васіль Быкаў пацвердзіў, што ён даўно і цвёрда з тымі, каго мы называем міжнароднымі жандарамі. Так, ён падтрымаў тыя фашысцкія бамбёжкі. Пра тое пісалася і ў нашым, беларускім друку, і ў расійскім. А хіба не Васіль Быкаў у свой час падпісаў ліст аб тым, каб Салжаныціна саслалі за мяжу? Але як аддзяліць ягоную творчасць ад ягоных дзеянняў і ўчынкаў, што ніяк не стасуюцца з многім, што ён сцвярджае ў сваіх творах?

Другі “народны”, Рыгор Барадулін, дагаварыўся да таго, што ў адным са сваіх інтэрв’ю, дадзеным “Комсомольской правде”, — сцвярджае, што, маўляў, іншаземцы лепшыя ўпраўленцы, чым беларусы. І ўвогуле, яны не такія

зладзеі, як беларусы. Пад зладзеямі маюцца на ўвазе “воры”. Ці ж не расійскі гэта? Аб гэтым я ўжо неяк пісаў, за што і атрымаў “водлаведз” ад яшчэ аднаго прыкормленага і абгратэага Савецкай уладай, якой ён сёння плаціць чорнай няўдзячнасцю, лаўрэата і былога сакратара партбюро Саюза пісьменнікаў Вячаслава Адамчыка. Не падабаецца, бачыш ты, яму, што я асмеліўся выказаць услых тое, што думаю аб паводзінах і ўчынках некаторых так званых “народных”.

Ах, які ён, Вячаслаў Адамчык, быў прынцыповы сакратар партбюро! Калі толькі хто з пісьменнікаў-камуністаў забываўся заплаціць партузносы, але збіраўся па пісьменніцкіх справах за мяжу, то Адамчык не даваў сваёй візы-згоды, пакуль неплацельшчык не пагасіць доўг. А сёння В.Адамчык адзін з галоўных выступоўцаў на цэрэўнай радыёстанцыі “Свабода”...

У дэмантажы, паводле слоў “дэмакратаў”, таталітарнага рэжыму, Савецкай улады, калі мы адчулі сябе людзьмі, мелі ґрунтоўную сацыяльную абарону, не апошняю ролю адыгралі менавіта яны, “дэмакраты” з ліку творчай інтэлігенцыі, якія не ўцыхаміраваюцца і сёння, на руінах былой вялікай дзяржавы працягваюць свае сатанісцкія танцы. Адны з іх добраахвотна падліся ў эміграцыю, бо дома, бачыш ты, ім ужо нятульна, ды і хто-ніхто трапіў пад следства і таму лепш прыкнінуцца палітэмігрантам, чым сядзець дзе-небудзь у турме або ў следчым ізалятары. Там, за бургом, яны даюць інтэрв’ю розным “незалежным” СМІ, у якіх чарняць нашу гісторыю, сьляўнае мінулае Радзімы, усё добрае і станоўчае, дзякуючы якому мы яшчэ няк існуем. Яны адпрацоўваюць такім чынам сорасайскія ды пэн-клубаўскія гранты.

Адным словам, “дэмакратам” у нас усё дазволена: яны што хочучы, тое і робяць, гавораць, распускаюць любую несусветную хлусню, а паспрабуй мы раскрыць рот, яны тут жа накідаваюць на смельчака, гатовы сцерці яго ў парашок. Такі вась у іх плуралізм.

І што: глядзець на ўсё гэта спакойна і ніяк не рэагаваць? А я хачу ў іх, “дэмакратаў”, спытаць: можа, хопіць, панове, дурцы нам галаву? Ці не пара нам адумацца, папраціць у свайго народа прабачэння за тое, што мы натварылі, разам з усімі добрымі людзьмі заняцца карыснай справай?

Уся бяда ў тым, што ў сённяшнім Саюзе беларускіх пісьменнікаў правяць бал’ вась гэтыя самыя так званыя “народныя”, не ўсе, вядома, бо Іван Шамякін, Іван Навуменка таксама народныя, але яны не выступаюць супраць свайго народа, супраць народнай палітыкі беларускага Прэзідэнта, бо добра бачаць і разумеюць, што на сённяшні дзень ён, Прэзідэнт, сапраўды выражае волю і інтарэсы большасці беларускага народа. Магчыма, Прэзідэнт дапускае нейкія памылкі, аб чым ён чыстасардэчна спавядаецца ў выступленнях па беларускім радыё і тэлебачанні. Але ж у такім разе крытыка ягонай дзейнасці павінна быць справядлівай, канструктыўнай, добраахвотнай, а не знішчальнай, накіраванай на парушэнне стабільнасці, міру і грамадзянскай згоды ў нашым грамадстве.

Так, сёння нам, пісьменнікам, як і ўсяму беларускаму народу, жывецца не солідка, бо выдаць напісаны твор немагчыма з-за фінансавых цяжкасцей выдавецтваў. Але зноў жа — хіба мала дзеля гэтага пастараліся тыя, хто некалі ўваходзіў у сакратарыят Саюза пісьменнікаў СССР ад беларускай пісьменніцкай арганізацыі? Гэта сёння ўсе яны, хто яшчэ жыў, ходзяць з нізка апущанымі галавамі, бо іхнія творы, як аказалася, сёння нікому не патрэбныя. А з якім энтузіязмам яны разбуралі Саюз пісьменнікаў СССР, ра-

дуючыся, што нарэшце здабылі свабо-ду. Выходзіць, не ведалі, што рабілі? Тым болей дурні, то хоць бы часна прызналі гэта і не высюваліся б. Але сёння, калі частка цвярозамыслячых пісьменнікаў спрабуе стварыць новую, незалежную ад гарлапанаў арганіза-цыю, хто-ніхто ў друку, у вусных раз-мовах спрабуюць папракнуць іх,

маўляў, яны расколваюць Саюз.

Адным з апошніх было такое вы-ступленне ў “Ліме” Васіля Якавенкі, з якім я не магу ну аніяк пагадзіцца, бо ў ім, у ягоным артыкуле, вельмі ж мала аб’ектыўнасці. Чаму ён толькі нібыта мімаходзь згадае пра пэн-клуб? Хіба не пэн-клубаўцы з’яўляюцца сапраўднымі раскольнікамі нашага Саюза? Навошта і каму была патрэбна гэта “дзяржава ў дзяржаве”? Штаб-кватэра пэн-клуба не дзе-небудзь, а ў Амерыцы, так што не трэба валіць з хвораі галавы на здаровую. У бела-рускі пэн-клуб уваходзіць амаль усё кіраўніцтва Радзі, і падпарадкавана яно пэн-клубаўскаму кіраўніцтву, якое дужа далёка ад беларускага народа, ягоных інтарэсаў, як і інтарэсаў боль-шасці беларускіх пісьменнікаў.

Тыя, хто хоча стварыць новую пісьменніцкую арганізацыю Беларусі, якімі меркаваннямі перш за ўсё кіру-юцца? Ад пэн-клубаўскіх гарлапанаў пазбавіцца наўрад ці ўдасца, а якую яны палітыку праводзяць, мы добра бачым. Вось Васіль Якавенка сцвярд-жае, што цяперашняе кіраўніцтва Саюза беларускіх пісьменнікаў са скурны вылузваецца, каб толькі паз-бавіцца ад даўгоў, якія меў дом твор-часці “Іслач”. І, сцвярджае ён, ужо амаль пазбавіўся і выдае бясплатныя пучэўкі пісьменнікам.

Няпраўду кажаце вы, паважаны спадар Якавенка. У свой час пра тое ж самае казаў і Васіль Зуёнак са сваімі памочнікамі і дырэктарам “Іслачы” Лы-сучам. А што было на самай справе? Пускалі на вецер яны нашу пісьменні-цкую маёмасць дзень і ноч, але ніхто з нас пра тое надта не перажываў. Увогуле, нас разбэсціла Савецкая ўлада, бо мы пры яе існаванні ведалі адно: пісаць творы ды выдаваць іх і своечасова атрымліваць ганарар. Цяпер жа іншыя часы... Васіль Зуёнак, расказваў мне, нават і блізка не да-пускаў рэзівійную камісію, каб яна правярала гаспадарчую дзейнасць кіраўніцтва Саюза і дома творчасці “Іслач”. Чаму? Здагадацца не цяжка. Вось вам і маеш. Ужо як мы давяралі Васілю Зуёнку, думалі, раз ён цудоўны пазт, то і кіраўнік будзе гэтакі ж. Ака-зваецца, творцы і гаспадарнікі — гэта зусім не адно і тое ж, бо можна быць цудоўным творцам, але дужа дрэнным, неразборлівым палітыкам і гаспадарні-кам.

Кажуць, што сённяшняе кіраўніцтва быццам не раўня ранейшаму, пачынае дбаць пра пісьменнікаў. Я ў гэтым не ўпэўнены, бо яшчэ ў самым пачатку 2000 года падаў заяву аб тым, каб мне, як члену Саюза інвалідаў першай групы, выдалі на лета ў дом творчасці “Іслач” пучэўку. Мне адразу запэўнілі, што пучэўку я атрымаю. Надышло лета, я раз за разам званіў, заходзіў у Саюз пісьменнікаў, нагадваючы пра сваю заяву і просьбу даць пучэўку ў дом творчасці. Мне ўсё заспакойвалі і абяцалі, што дадуць безумоўна. Тым часам лета набліжалася да канца, ды-рэктар пісьменніцкага дома творчасці выправіўся кудысьці на поўдзень у ад-пачынак, яго намеснік казаў, што ён не ўпаўнаважаны вырашаць маё пытан-не. І я мусіў звярнуцца да Вольгі Іпат-авай. Яна таксама сказала, што я пучэўку атрымаю і папрасіла пазваніць праз колькі дзён ёй асабіста. Званю, але тэлефон Іпатавай маўчыць і сёння, і заўтра, і паслязаўтра... Так і не дача-каўся я абяцанай пучэўкі, бо ўжо тым часам надышла восень, а восенню я не хачу бываць у доме творчасці, бо ведаю, што там у гэтакую пару ў нума-рах халадзца і захварэць можна як двойчы два. І я падумаў: чаму ж Васіль Якавенка не спытаўся ў мяне, як цяперашняе кіраўніцтва клапаціцца пра пісьменнікаў? Я б яму расказаў без перабольшванняў...

І не трэба бясконца ліць кракадзі-лавы слёзы, што мы, маўляў, страцілі Дом літаратара. Чаму пра гэта ніхто не гаварыў, калі тым самым домам рас-парадкалася кіраўніцтва Саюза? У арэнду здаваўся ледзь не ўвесь дом, а ў дадатак яшчэ і паліклініка. І куды, на якія мэты ішлі грошы, выручаныя за арэнду, а яны, тыя грошыкі, мяркуючы

па ўсім, былі немалыя, бо гэта ж плошчы ў цэнтры горада? Здагадацца толькі можна, на якую шырокую нагу жыло тагачаснае кіраўніцтва, а пісьменнікі маўчалі, дарма што і паліклініку зачынілі і з яе зрабілі да-ходнае месца. Не забяры ў свой час Дом літаратара ад Саюза, то, упэўнены, пэн-клубаўскія хітрамудрыя павадыры ці прыватызавалі б яго, ці адчынілі б якую-небудзь краму і ган-дзявалі б сваім таварам, прыбытак ад гандлю ішоў бы на ўзнагароды ак-тывістаў пэн-клуба, а не на надзённыя патрэбы радавых пісьменнікаў. А так хоць дом служыць дзяржаве, народу.

Мая асабістая крыўда на цяпераш-нія справы ў Саюзе пісьменнікаў, вя-дома, не ґрунт для таго, каб рабіць нейкія радыкальныя высновы. Бяда ў іншым. У тым, што наш творчы саюз выкарыстоўваецца ў сваіх мэтах тыя ж, якім па-халуйску аддана служаць мно-гія так званыя “народныя” і ўчарашнія абласканыя прэміямі ды ўзнагародамі, высокімі пасадамі, спецапайкамі, спец-бальніцамі ды санаторыямі, кватэрамі ў прэстыжных раёнах. А большасць пісьменнікаў чамусьці маўчыць, як вады ў рот набраўшы, цярпіць усе вы-крутасы і выхадкі нашых дамарослых “дэмакратаў”.

Скажыце, калі ласка, дзе, калі, у якой краіне так званая “эліта” грамад-ства, да якой без усялякіх агаворак адносяць сябе нашы “дэмакраты”, гэтак бессаромна і нахабна выступала супраць кіраўніка дзяржавы, супраць улады, абранай народам, супраць самога народа?

Вядома, не ўсё ў нашым сённяшнім жыцці задавальняе нас, пісьменнікаў. І асабліва тое, у якім стане знаходзіцца наша родная мова. Лічу, што тут патрэбны пэўныя захады і з боку Прэзідэнта, урада, Міністэр-ства адукацыі, іншых міністэрстваў, каб неяк выправіць становішча. Хіба ж гэта нармальна, што ў Палаце прад-стаўнікоў, абранай народам, амаль ня-чутна беларускай мовы? Як і тое, што на адзінным канале Беларускага тэле-бачання ў апошні час усё больш і больш каментатараў пераклучыліся з беларускай мовы на рускую? Хіба нам мала расійскіх каналаў, дзе кругляны суткі ўсё на рускай мове? Чаму ніхто з кіраўнікоў дзяржавы не прыслухаўся да таго, што ў свой час казаў аб мове народны пісьменнік Беларусі Іван Пят-ровіч Шамякін? А ён выступіў у друку і сказаў, што кожны дзяржаўны дзеяч павінен пры паступленні на дзяр-жаўную службу аднолькава добра ве-даць беларускую і рускую мовы і ка-рыстацца гэтымі мовамі ў аднолькавай ступені. А як ставілася пытанне аб мовах на рэфэрэндуме ў 1996 годзе? Аб наданні рускай мове аднолькавых правоў і функцый з беларускай. А што атрымалася на самай справе? Скрозь і ўсюды адна руская... І не трэба тут спасылацца на народ. Просты народ у такіх тонкіх матэрыях, як мова, не вельмі разборлівы, тут перш за ўсё павінна ўлічвацца думка пісьменнікаў, вучоных, тых, хто мае да гэтага пытан-ня непасрэднае, глыбокае дачыненне.

Так што дарма Васіль Якавенка выстаўляе ўсё так, нібыта тыя, хто хоча стварыць новую творчую аргані-зацыю пісьменнікаў, перш за ўсё пас-тавілі сабе за мэту аб’яднанне з Ра-сіяй, з Саюзам пісьменнікаў Расіі, да-сягненне нейкіх асаблівых, карыслівых інтарэсаў. Вядома, у аб’яднанні наша сіла, бо хіба мы былі слабымі, безда-паможнымі ў Саюзе пісьменнікаў СССР? Але розных прайздзісваў, якія хацелі прыбраць усенароднае дабро сабе, што яны паспяхова і зрабілі, такое становішча яўна не цешыла, і яны пайшлі на нечуванае зладзейства: разбуралі нашу вялікую краіну, наш Саюз пісьменнікаў...

ГУТАРКА ЗА АВАЛЬНЫМ СТАЛОМ

Прыгожае пісьменства: праблемы на мяжы стагоддзяў

Пісьменнікі і выдаўцы пра стан нацыянальнай літаратуры

І што — няхай гэтак і застаецца? Ды не, ёсць яшчэ на гэтым свеце людзі, для якіх праўда, чалавечы гонар і сумленне не разменны манета. Мы не двурэшнікі, мы не мянялі свае ідэалы, маральныя каштоўнасці, не страцілі пачуцця Радзімы, мы даражым сваім народам, яго думкамі, памкненнямі і марамі і будзем служыць яму столькі, колькі нам адведзена Богам жыцця на гэтым свеце. Нам не сорамна, што мы выраслі, жылі і працавалі пры Савецкай, сапраўды народнай уладзе, якая дала нам усё неабходнае.

Цяжка, дужа цяжка ідзе аднаўленне Беларусі пасля таго, як быў разбураны Савецкі Саюз. Але ёсць надзея, што разам з Прэзідэнтам беларускі народ, які не гнуўся і не скараўся ніякаму ворагу, выстаіць і на гэты раз і даб'ецца свайго. Але нам сорамна за маладушша і наўнасьць тых нашых калег, хто даверыўся розным дэмагічным закліканням замаскіраваных і яўных калабарантаў, хто па-халуйску аддаў і верна служыць ім па сённяшні дзень, пакрыўданы толькі за тое, што іх адрынулі ад карыта ад улады. У гэтакіх застаецца адно выйсце: альбо яны разам з народам і Прэзідэнтам змагаюцца за наш заўтрашні дзень, альбо застаюцца вечнымі марыянеткамі, дубінай у руках паслядоўнікаў Ельцына і Гарбачова і прадоўжаць марадзёрства на роднай зямлі.

Задумайцеся, панове пісьменнікі, чаму ніводзін з вас ужо падчас другіх выбараў у парламент Беларусі не быў выбраны ў гэты паважаны орган народнай улады? Хіба ж калі-небудзь пры Савецкай уладзе нешта падобнае здаралася? Заўсёды ці то ў Вярхоўным Савеце СССР, ці ў Вярхоўным Савеце БССР былі дэпутатамі ад Саюза пісьменнікаў Беларусі, нават старшынёй заканадаўчага органа рэспублікі ў свой час з'яўляліся Іван Шамякін, Іван Навуменка. У той час пісьменнікі паважалі, высока цанілі, бо думалі, што яны — абаронцы людзей ад любой навалы, ад любой віхуры. І што ж яны, людзі, убачылі цяпер? Ды тое ж самае, што і мы, радавыя пісьменнікі: тыя, каго яны ледзь не на руках насілі, пеставалі, як дзяцей, на першым жа крутым павароце гісторыі забыліся пра іх, заняўбалі, паставіўшы на першы план свае асабістыя інтарэсы.

Не забываецца ў сувязі з гэтым і яшчэ адно. Добра памятаю, як у свой час Станіслаў Пятровіч Шушкewіч, які намала нацярпеў за свае доўгія гады, адседзеў у сібірскіх гулагах мо паўтара дзесятка гадоў, аднойчы выступіў на нашым пісьменніцкім сходзе і сказаў, па чый "міласці" ён царпеў і сядзеў. Сёння "дэмакраты" за ўсё тое співаюць на Сталіна, а вось С.П.Шушкewіч канкрэтна назваў яго, па чый "міласці" рэпрэсавалі яго і іншых беларускіх дзеячаў культуры, хто страчыў даносы ў НКВД на чэсных, ні ў чым не вінаватых людзей. Станіслаў Пятровіч паставіў пытанне аб выключэнні двух пісьменнікаў з саюза, з Літфонда. О, які тут узняўся вярхал! Нават Васіль Зуёнак і той стаў на іх абарону, і "аргументы" знайшоў, маўляў, навошта чапаць старых, нямоглых людзей?

Я, магчыма, і не прыгадваў бы тую не такую ўжо і даўнюю гісторыю, але ж як і маўчаць, калі на адным з апошніх з'ездаў, калі з крыкам і гікам прымалася адозва ад імя нашага саюза аб неадлучэнні да Расіі, слова папрасілі Вячаслаў Дашкевіч і Віктар Трасцяцкі, а ім тады слова не далі. А вось Юлія Канэ, якая цяпер жыве дзесяці дзесяці, слова далі. У знак пратэсту В.Дашкевіч і В.Трасцяцкі аддалі ў прэзідэнта свае членскія білеты і пакінулі з'езд. А потым, на адным з пасяджэнняў рады, казалі, па прапанове Генадзя Бураўкіна іх абодвух выключылі з саюза. Хіба тут не відаць, як у кроплі вады, пазіцыя тых, хто сёння прыватызавалі сабе права гаварыць, выступаць і рабіць ад імя саюза ўсё што хоча? Паспрабуй ім сказаць што-небудзь праўдзівое, то і сам загрыміш лапцямі з саюза, і хіба хто заступіцца, абароніць? Не заступіліся ж за В.Дашкевіча і В.Трасцяцкага...

Такі вось ён, наш сённяшні саюз, такі ў ім парадкі...

"Круглы стол", а дакладней, авальны, што сабраў зацікаўленых асоб, а разам з ім і журналістаў, адбыўся заўчора ў Грамадскім прэс-цэнтры. Не дужа часта нашы вядомыя і аўтарытэтныя майстры слова (няхай сабе і не ўсе) вольны так, прылюдна, вядуць гаворку пра самае злабодзённае, самае хвалючае і актуальнае, чым жыве пісьменніцкі цэх на мяжы, калі не сказаць болей — на разломе часу.

Літаратары ва ўсе часы былі ў нашай краіне ўладарамі чалавечых душ, сумленнем нацыі і гордасцю народа. Нават яго абаронцамі.

Так было, але ці так ёсць? Ці прыслухоўваюцца сёння народ і ўлады да пісьменніцкага слова? Нарэшце, ці запатрабавана наша мастацкая літаратура, увогуле беларускамоўная кніга? Калі не ці не зусім, то чаму?

Распачала гаворку Вольга Іпатава, старшыня Саюза пісьменнікаў:

— Ведаеце, літаратура, асабліва паззія, пачынаецца і прысутнічае, калі ёсць адпаведны настрой пісаць. Скажыце, якім можа быць настрой у літаратара, калі на яго вачах знікаюць беларускамоўныя школы, класы? Ці ж было так на пачатку 90-х? І тут ужо відавочны прагноз: праз якія 20–30 гадоў наша літаратура можа проста сканаць. Між тым мова для пісьменніка — ягоны інструмент. Таму моўная праблема — круці не круці — гэта палітыка.

Цяпер наконт распаўсюджанага "ах, беларускаго нечего читать..." Глупства! Сучасная беларуская літаратура выдатна каціруецца ў многіх краінах свету. Нашы пазты, прэзікі атрымліваюць міжнародныя прэміі, становяцца лаўрэатамі. Ды што тут далёка хадзіць. Вось перад вамі Таіса Бондар. Толькі што атрымала медаль Жукава ў Маскве. Тое ж можна сказаць пра Сяргея Законнікава і шмат яшчэ пра каго.

Цяпер адносна тыражнасці нашых кніг. З года ў год тыражы сапраўды змяншаюцца, на вялікі жаль. Спасылуюцца быццам бы на той факт, што беларускія кніжкі не разыходзяцца, бо нецікавыя, няякасныя, неканкурэнтаздольныя на рынку і г.д. Даруйце, але гэта, мякка кажучы, не адпавядае сапраўднасці. Усе ведаюць "Беларускі кнігазбор" — праект Кастуся Цвірка. Дык вось, кніжкі гэтай серыі вы днём з агнём не знойдзеце на паліцах кнігарань — разыходзяцца імгненна. А "Старадаўняя Беларусь" Міколы Ермаловіча? — тое ж самае. І такіх выданняў, такіх аўтараў зусім нямае. Іншая справа, што мы дрэнна ведаем сваю літаратуру. Мала рупіцца ў гэтым плане крытыка (а не рупіцца таму, што дрэнна аплоўваецца). У нас няма прадуманай, эфектыўнай палітыкі, скіраванай на прапаганду лепшых літаратурных здабыткаў. Адсутнічае энор'жа перакладчыцкай палітыка. Ды і не гэта самае галоўнае. Трагедыя нашай літаратуры ў тым, што яна пакуль вышэй сьведомасці народа...

Станіслаў Нічыпаровіч, першы намеснік старшыні Дзяржмадрук Рэспублікі Беларусь:

— Праблемы пісьменніцкага цэху непарыўна звязаны з праблемамі выдавецкага цэху. І гэта натуральна. Але што тут важна ўсвядоміць? Па-першае, трэба мець на ўвазе, што ў кніжцы з'явіліся канкурэнты — той жа Інтэрнет. Па-другое, назіраецца ўстойлівая тэндэнцыя да змяншэння тыражу кнігі. І не толькі ў Беларусі, але і паўсюль. Калі яшчэ больш дакладна, то тыражы меншаюць, а колькасць назваў кніг павялічваецца. Паўтараю, гэта тэндэнцыя глабальнага характару. Далей. У нас з Расіяй фактычна адна рыначная прастора. А тыражнасць кніг дыктуецца, як вядома, запатрабаванымі гэтага самага рынку. Тут важна вольны яшчэ што мець на ўвазе. Мы валодаем велізарнымі паліграфічнымі магутнасцямі. Дастаткова згадаць, што айчыныя кніжны так бы мовіць заказ запатрабуе ўсяго толькі 10 працэнтаў гэтых магутнасцей. А выкарыстанне астатніх залежыць ад расійскага заказу. Таму выдавецкую дзейнасць і трэба разглядаць у сувязі з нашым агульным з Расіяй рынкам.

Сёння дзяржава пакрывае 70 працэнтаў затрат на выданне беларускамоўных кніг. За пачатку апошніх гадоў выдавецтвамі Беларусі выпушчана ў свет 500 кніг серыі "Школьная бібліятэка". 138 з іх — беларускіх аўтараў. І ўсе фінансавыя выдаткі на гэтую серыю ўзяла на сябе дзяржава, бюджэт. Так што дзяржаўная падтрымка, як бачыце, відавочная. Што тычыцца дынамікі росту. Скажам, у 1990 годзе выпушчана 5331 кніга, з іх — 682 беларускамоўныя. А вольны ў 2000 годзе — 7800 кніг і з іх — 740 беларускамоўных. Па тыражы тая ж карціна: у 1997-м — 5,5 мільёна экзэмпляраў, у 2000 годзе — 6,2 мільёна. І

тут тэндэнцыя росту відавочная. Іншая справа, што нам патрэбна прадуманая сістэмная прапаганда нашай кнігі, эфектыўная, выніковая рэклама. Пакуль жа мы сваю кнігу як след не прапагандуем. І гэта праблема, якую трэба вырашаць. Дзяржмадрук ужо пачынае гэту работу літаральна з наступнага месяца. Будучы задзейнічаны як электронныя СМІ, так і друкаваныя. Цяпер, асабліва пасля ўказа N 312 Прэзідэнта краіны, а ён вызваляе выдавецтвы ад розных падаткаў, нам, як кажуць, стала вольней дышаць. Калі тое было, каб мы адкрывалі новыя кнігарні, як гэта робіцца зараз?..

Вольга ІПАТАВА:

— А, можа, лепей бы тыя беларускамоўныя кніжкі — 860 ці колькі іх там — памяняць на беларускамоўныя класы? Мы гатовы так зрабіць, бо галоўнае — школа, карані нашы, якія сохнуць...

Таіса БОНДАР, галоўны рэдактар часопіса "Всемирная литература", пазтыка:

— Беларусі не будучы чытаць, пакуль не з'явіцца гонар за сваё. Самае страшнае ў тым, што дух творчасці не можа засноўвацца на разбуральніцкіх працэсах. А мы парушылі якраз духоўную нашу роднасць. Размыты крытэрыі, згублены арыенціры. Замест таго, каб падтрымаць адзін другога, мы высвятляем адносіны. Згодна, што кніга — сапраўды тавар. І наша праблема, што гэты тавар мала прапагандуецца. У нас проста адсутнічае "раскрутка" кнігі як тавара. Рэклама павінна быць не толькі па выхадзе кніжкі з друку, а яшчэ задоўга да таго. Тут роля крытыкі неаддзяляльная. Вы ж ведаеце, у Саюзе пісьменнікаў крытыкаў больш, чым пазтэраў і прэзікаў. Дык, можа, варта ім больш інтэнсіўна працаваць са сродкамі масавай інфармацыі. Акрамя "Ліма", тоўстыя часопісы, існуюць жа і іншыя газеты. А радыё, тэлебачанне?..

Навум ГАЛ'ПЯРОВІЧ, намеснік старшыні Саюза пісьменнікаў, вядомы пазт і журналіст:

— Хачу закрануць толькі два аспекты. Першы — месца і роля пісьменніка ў грамадстве. Ва ўсе часы ў славянскім свеце, асабліва ва ўсходнім славянстве, пісьменнік быў не толькі аўтарытэтным асобам сярод сваіх супляменнікаў, але і духоўным настаўнікам. Успомніце, да Льва Талстога прыходзілі з усіх куткоў Расіі людзі, каб параіцца, спытаць, як жыць, у што верыць. На жаль, сучасны літаратар — гэта проста аўтар тэксту. І ўсё. Мы не можам вярнуць аўтарытэт пісьменніцтву, займаючыся сваркамі, высвятленнем адносін, дзелачыся на правых і левых.

Цяпер пра сістэму прапаганды беларускай літаратуры. У свой час, і вы гэта добра ведаеце, было фактычна зліквідавана бюро прапаганды пры Саюзе пісьменнікаў. Нічога добрага з гэтага не атрымалася. Літаратары замкнуліся ў сабе. Перасталі бываць у працоўных калектывах, сустракацца з людзьмі ў аддаленых кутках Беларусі. А гэта ж тое паветра, без якога пісьменніку ну ніяк. Цяпер пачынаем выпраўляць становішча. Разам з Дзяржмадрукам распрацавалі канцэпцыю, скіраваную на тое, каб вярнуць усё ж цікавасць беларусаў да сваёй нацыянальнай літаратуры. Атрымліваецца так, што ёсць у нас высокамастацкія творы, дзіўныя пазты і прэзікі, а народ мала што ведае пра ўсё гэта. Чамусьці на тэлеэкране не відаць ні Пташнікава, ні Разанава, ні Законнікава... Штогод намінуецца лепшыя творы, аб'яўляюцца лаўрэаты, але хто пра гэта ведае, акрамя спецыялістаў? Упэўнены, што бюро прапаганды пры Саюзе пісьменнікаў трэба ўзнаўляць.

Сяргей ЗАКОННИКАЎ, галоўны рэдактар часопіса "Полымя", пазт:

— Дзеля таго, каб была яснасць, трэба запытаць сябе: якое ўрэшце грамадства мы будзем, куды ідзем? Літаратура ў маім разуменні напругую

звязана са школай, бо там выходзіла і наш чытач, і проста грамадзянін Беларусі. Важна зразумець, што выхаванне асобы — найгалоўнейшая задача. Як вы думаеце, які галоўны прадмет у звычайнай дацкай школе? Не, там не фізіка і матэматыка на першым плане, а дацкая літаратура і мова. Паззія, легенды, сагі — вольны на чым выходзіла і фарміруецца дацкі дух у маладога пакалення. Упэўнены, што мы павінны ў сваіх дзеях выходзіць перш-наперш асобу.

Ведаеце, нідзё, ні ў якой краіне творчому чалавеку не жывецца лёгка. Але ў заходніх краінах існуе цэлая сістэма падтрымкі нацыянальнай літаратуры, тэатра, мастацтва і г.д. Ёсць эфектыўная падтрымка на рэгіянальным і мясцовым узроўні. Ёсць, нарэшце, мецэнацтва, якога ў нас наогул не існуе.

Ну хто будзе купляць кніжкі, калі ў многіх грамадзянаў грошай, каб нармальна паесці? Натуральна, людзі пачалі хадзіць у бібліятэкі. Няпраўда, што наша літаратура не мае попыту. Па сабе ведаю, бо толькі пасля выхаду "Чарнобыльскай былі" атрымаў звыш 500 пісьмаў. Нават пасылку ад адной чытачкі, не паверыце, са слоікам варэння. І ведаеце, тое варэнне для мяне даражэй, чым усе прэміі, разам узятыя.

Літаратура наша, скажу я вам, высокамастацкая. У гэтым я пераканаўся, калі мы рабілі пераклады для літаратурнага "Еўразекспрэса". Было з чым параўнаць. Іншыя еўрапейскія творы з многіх краін і блізка не стаяць побач з нашымі. Некаторыя ўнікаюць "Полымя" і мяне як рэдактара за быццам бы нацыяналізм. Пра што гаворка? У нас друкуюцца літаратары самых розных поглядаў, перакананняў: Шамякін, Навуменка, Быкаў... Я як рэдактар часопіса магу не падзяляць пазіцыю аўтара, але я павінен яе паважаш.

Георгій МАРЧУК, дырэктар выдавецтва "Мастацкая літаратура", прэзікі, лаўрэат розных прэміяў:

— Я не прыхільнік параўнаўчага аналізу. Скажу толькі тое, што ў Германіі, напрыклад, перш-наперш вывучаецца ў школах фізіка. У Галандыі, відаць, якое-небудзь кветкаводства. Кожная краіна — унікальная, непаўторная, са сваімі традыцыямі і асаблівасцямі. Але я хачу сказаць іншае, тое, што ў нас, выдаўцоў, няма падзелу на "нашых" і "нянашых", на "беларускіх" і "небеларускіх". Мы выдаём і Разанава, і Кудраўца, і Пташнікава, і Геніюш, і Законнікава, і Караткевіча. А была б магчымасць, то выдалі б усіх. Але трэба разумець, у які час жывём, якую эканоміку маем. Раней "Мастацкая літаратура" штогод выдавала па 180 кніг. Цяпер — толькі 43. І, нарэшце, пра тое, чым усе занепакоены. Праблема папулярнасці беларускай кнігі — найважнейшая. У нас няма ўзаемазвязі з тыражнымі газетамі, тэлебачаннем, радыё і проста чытачамі. А калі так, то трэба неадкладна канцэпцыю папулярнасці літаратуры, пра якую тут гаварылі, запускаць у работу. І яшчэ. Пра выхаванне асобы, патрыятычнасці. Прапаную праводзіць не "Дзень ведаў", а "Дзень Радзімы". Як думаеце?..

Р.С. 3-за абмежаванай плошчы, на жаль, не ўсе ўдзельнікі дыскусіі патрапілі на газетную старонку. Але, як было падкрэслена падчас самой дыскусіі, узаемазвязі пісьменнікаў са сродкамі масавай інфармацыі, у тым ліку і з "Народнай газетай" — павінны, а значыць, і будучы ўсталявацца і мацнець. Наша выданне таксама гатова ўдзельнічаць у выскароднай справе папулярнасці беларускай літаратуры.

За дыскусіяй назіраў і слухаў Георгій ЧЫГІР.

Фота Аляксандра РУЖЭЧКА.

